

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ İÇTİHATLARI:

Yazan: Prof. Süheyp Derbil

1. — BAKANLARIN İDARİ TASARRUFLARI. 2. — İKİ ÇARPIŞMA. 3. — İLK OTURUM.

1. — Bakanların idarî tasarrufları dolayısıyla genel mahkemelerde şahısları aleyhine dahi dâva açılmaz.

Uyuşmazlık mahkemesinin 12.11.1948 tarihli kararı bunu gösteriyor. (Danıştay Kararlar Dergisi, sayı 42, sahife 118).

Uyuşmazlık mahkemesi içtihadında çok yerinde bir değişiklik göze carpıyor.

1946 da bir dâvacı Millî Eğitim Bakanının şahsî aleyhine Ankara Asliye Mahkemesinde bir dâva açmıştı. Dâvacı bir idarî tasarruf dolayısıyla zarar gördüğünü iddia ediyor ve tazminat istiyordu.

Millî Eğitim Bakanlığının tahriki üzerine Danıştay Başkanun sözcüsü uyuşmazlık ihdas etmişti.

Uyuşmazlık mahkemesi ise 9 Temmuz 1945 tarih ve 4788 sayılı "Uyuşmazlık mahkemesi kurulması hakkında kanun" un 8 inci maddesine takılmıştı. Bu madde de aynen: "idare ve askerlik yargı yerleri tarafından çözümlenmesi gerekli bir dâvaya bakmağa genel mahkemeler kendilerini vazifeli gördükleri takdirde Bakanların veya Valilerin haklı görecekları istekleri üzerine Danıştay Savcısı (Başkanun sözcüsü), "vazife konusunun uyuşmazlık mahkemesinde incelenmesini isteyebilir.

"Savcının (Başkanun sözcüsünün) bu istekte bulunabilmesi için "idarenin genel mahkemede ve en geç mahkemenin ilk oturumunda vazife itirazında bulunmuş ve mahkemenin de vazifeli olduğuna karar vermiş olması şarttır". diye yazılıdır.

Uyuşmazlık mahkemesi kanun metnindeki "idarenin" kelimesi üzerinde duraklamış ve şöyle bir hüküme ulaşmıştı:

"8 inci maddeye göre uyuşmazlık ihdası için adalet mahkemelerinde "idare aleyhinde bir dâva açılmış olması ve dâvalı idarenin en geç mahkemenin ilk oturumunda vazife itirazı dermeyan etmesi ve mahkemenin "de vazifeli olduğuna karar vermiş bulunması şarttır.

"Hâdisede ise: Adalet mahkemesindeki dâva şahıslar arasında cereyan etmekte bulunmuş ve idare bu dâvada yer alarak vazife itirazın-

“da bulunmak fırsatını elde edememiştir. Bu şart tahakkuk etmiş olma-
“dıkça idareye hariçten uyuşmazlık ihdası için tahrik yetkisini tanımağa
“ve mevzu hukukun çerçevelediği bir usul ve kaideyi tevsian tatbika hu-
“kuk esasları müsait değildir” (1).

Uyuşmazlık mahkemesi içtihadını bu şekilde belirtirken çok üzüntü duyduğunu açığa vurmaktan çekinmemiştir. Kararında aynen: “Gerçi memurların şahısları aleyhine açılan bu kabil tazminat dâvalarının, idarî fonksiyonla inkâr edilemeyecek pek sıkı ilgi ile münasebeti dolayısıyla idareyi şiddetle alâkalandıracağına ve memurlardan hizmetlerini ifa maksadiyle sâdır olan her hangi bir eylemin şahsî bir kusur telâkki olunarak kendilerinin adli mahkemelere sevki ve adalet mahkemelerinin bu vesile ile idarî hizmetleri tahlile kalkışması, **idarenin başka bir yoldan adli otoritenin nüfuzu altına girmesi** demek olacağından idarede bir huzursuzluk tevhit edeceğinde şüphe yoktur; ve idarî sistemi kabul etmiş olan bir memlekette bu hale müsaade edilmemek lâzım gelir” denilmesi, yüksek mahkememizin meseleyi bütün ehemmiyeti ve inceliği ile kavramış olduğunu göstermektedir.

Uyuşmazlık mahkemesi gördüğü bütün mahzurlara ve duyduğu bütün üzüntülere rağmen Danıştay Savcısının (= Başkanun sözcüsünün) isteğini reddetmiş ve Millî Eğitim Bakanının bir idarî tasarrufu dolayısıyla açılmış tazminat dâvasının asliye mahkemesinde yargılanmasına 31.5.1946 tarihinde karar vermişti.

1948 de dâva hâdisesi aynen tekerrür ediyor. Bir dâvacı Millî Eğitim Bakanının şahsı aleyhine Ankara asliye mahkemesinde bir dâva açıyor. Dâvacı bir idari tasarruf dolayısıyla zarar gördüğünü iddia ediyor ve tazminat istiyordu.

Millî Eğitim Bakanlığının tahriki üzerine Danıştay Başkanun sözcüsü uyuşmazlık ihdas ediyor.

Uyuşmazlık mahkemesinin görüş ve düşüncesinde bu dâva dolayısıyla bir değişiklik göze çarpıyor. Kararda: “Her ne kadar dâvada hasım olarak Millî Eğitim Bakanının şahsı gösterilmiş ise de; ikame ve izah tarzı, idarî bir muameleden husule gelen zararın tazmini isteğini ihtiva ettiği ve dâvanın neticei talep kısmı da bu ciheti teyit eylediği cihetle idarenin dâvalı mevkiinde gösterilmek istenildiği sarahatle meydana çıkmaktadır” deniliyor.

Dâvanın mahiyeti bu şekilde belirtildikten sonra uyuşmazlık mahkemesi: “... Meydana çıktığı iddia olunan zararın bir idarî tasarruf neticesinde tekevvün etmiş olduğunu kabul etmek icap eder. Böyle olunca da

(1) Danıştay Kararları Dergisi, sayı 32 sahife 62.

mütehaddis dâvaya idare yargı yerlerinin bakması gerekeceği kendiliğinden meydana çıkmış olur” neticesine vararak Danıştay Başkanın sözcüsünün istemini kabul ediyor ve “dâvaya idare yargı yerlerince bakılması lâzım geldiğine” 12.11.1948 tarihinde karar vermiş bulunuyor.

Uyuşmazlık mahkemesi 1948 de içtihadını değiştirmekle 1946 da açığa vurduğu üzüntüden de kurtulmuş bulunuyor. Artık bakanları, idari tasarruf dolayısıyla adalet mahkemelerinde yargılayarak “idarenin başka bir yoldan adli otoritenin nüfuzu altına girmesi” mahzuru önlenmiş ve “müsaade edilmemek lâzım gelen” hale son verilmiş bulunmaktadır.

2. İki çarpışma. — Biri 1948 de Ankara’da, ikincisi 1949 da İstanbul’da iki çarpışma vakaları uyuşmazlık mahkemesinde olmuş. Bu çarpışma vakaları uyuşmazlık mahkemesinde çok kıymetli fikir çarpışmalarına meydan vererek bir takım hukukî prensiplerin ve hakikatların aydınlanmasına hizmet etmiştir.

Ankara’da Turgut Babaoğlu’nun kamyoniyile kol halinde askerî hizmet görmekte olan kamyonlardan biri çarpışmıştır. Babaoğlu askeri kamyonun tedbirsizlik ve dikkatsizlikle kendi arabasına çarptığı iddiasındadır ve adalet mahkemesine başvurarak mesulünbilmal sıfatıyla kamu idaresinin uğradığı hasarı tazmin etmesini istemektedir.

Kamu idarelerinden dâvacı olanlara iki kapu açıktır:

1. — Adalet mahkemesi;
2. — İdare mahkemesi.

Dâvacının elini tutan yoktur. Bu iki kapudan hangisini canı isterse onu çalar. Yanlış kapu çalarsa boşuna uğraşmış ve yorulmuş olur.

Babaoğlu adalet mahkemesine başvurmuştur. Adalet mahkemesine mi, idare mahkemesine mi başvurması lâzımdı? Mesele budur. Dâvacılara kolaylık olmak üzere bu hususta yol göstermek hukukçulara düşer. Memleketimizde dâvacıları tereddütten kurtarmak için biri genel, öteki özel olmak üzere iki ölçüt (= misdak = critérium) ileri sürülebilir. Genel ölçüt şudur: Dâva kamu hukuku dâvası ise idare mahkemesine, özel hukuk dâvası ise adalet mahkemesine başvurmalıdır. Özel ölçüt, genel ölçütün istisnalarını sayıp döker. Bazan kanunlar belirli bir takım kamu hukuku dâvalarının yargılanmasıyla adalet mahkemelerini görevlendirmiş olabilir. Meselâ: Bizde pul noksanları ve pul cezaları dolayısıyla çıkan dâvaları adalet mahkemeleri yargılar. Çünkü kanun böyle emretmiştir. Halbuki pul mükellefiyetini ve cezalarını tayin eden kanunlar, vergi kanunları gibi, kamu hukukunu ilgilendiren kanunlardandır. Pul dâvası da, vergi dâvası gibi, kamu hukuku dâvasıdır. Fakat vergi dâvalarını idare mahkemeleri yargıladığı halde pul dâvalarını özel kanunu

açıkça öyle emrettiği için - adalet mahkemeleri yargılar. Kamulaştırma dâvaları da böyledir.

Kamyon, otomobil, araba veya tramvay çarpışmaları yüzünden çıkacak tazminat dâvalarını hangi mahkemenin yargılayacağını kanunlarımız belirtmiş olmadığı için hâdisemize genel ölçütü uygulamak lâzım geliyor. Eğer kamyonların ikisi de özel kişilere ait olsaydı; dâvanın adalet mahkemesinde yargılanacağına şüphe yoktu. Özel kişiler arasındaki münasebetleri özel hukuk düzenlediği için iki özel kişi arasındaki dâvalara daima ve mutlaka özel hukuk kaideleri tatbik edilir ve adalet mahkemeleri bakar.

Fakat, bir kamyonun kamu idaresine ait olması meseleyi değiştirmektedir. Bu çarpışma dolayısıyla açılan tazminat dâvasını yargılaması gereken mahkemeyi tayin edebilmek için dâva konusu olan hâdiseye kamu hukuku kaidelerini mi, yoksa özel hukuk kaidelerini mi tatbik etmek lâzım geldiğini araştırmalıdır.

Eğer özel hukuk kaidelerinin uygulanması icap ediyorsa adalet mahkemesi, kamu hukuku kaidelerinin uygulanması lâzım geliyorsa idare mahkemesi dâvayı yargılamalıdır.

Bir hâdiseye kamu hukuku veya özel hukuk kaidelerinin uygulanması dâvacının isteğine bağlı olmamak lâzımdır. Bu konuda ne dâvacının, ne de yargıcın arzu ve iradesi bir hüküm ifade etmez; kanun koyanın iradesini araştırmak ve kanun koyanın iradesine göre hareket etmek icap eder.

Kanun koyanlar her çeşit hâdiseler hakkında özel hukuk kaidesi mi yoksa kamu hukuku kaidesi mi uygulanması gerektiğini açıkça belirtmezler. Meseleyi çözmek hukuk tekniğine düşer.

On dokuzuncu asırda hukukçular meseleyi çözmek için "hâkimiyet tasarrufları", "temşiyet tasarrufları" ayırdığı kabul etmişlerdi: "Kamu idaresinin tasarrufu özel kişiler tarafından yapılamıyacak mahiyette bir muamele ise hâkimiyet tasarrufudur ve böyle bir tasarruf dolayısıyla çıkan dâvalar idare mahkemelerinde yargılanmalıdır" derlerdi.

Yirminci asır başlangıcındanberi bu ayırt bırakılmıştır. 1900 yılında Fransada meşhur Terrier dâvasıyla bu ayırt yerine "kamu hizmeti" ayırdı kabul ve tatbik edilmeğe başlandığı görülüyor.

Terrier dâvası diye anılan ve idare hukukuna önemli bir dönüm noktası sayılan olay şudur: Saon - et - Loire genel meclisi departmanın engerek yılanlarını öldürtüp yok etmeği düşünmüş ve 1900 yılında bütçeye (200) frank ödenek koymuş; her bir yılan için, öldürüldüğü komünden alınmış bir belge karşılığında (25) santim prim verilmesine karar vererek bu ciheti ilân etmiş.

Öldürülen yılanlar tasarlandığından çok fazla çıkmıştır: Vali dört yılan avcısına, buna ayrılan (200) franktan başka “umulmadık giderler” ödeneğine de el uzatarak (1766) frank verildikten sonra prim isteklerini reddetmiş. Bu dört yılan avcısı arasında bulunan Terrier adındaki kimse (2473) engerek için prim istemiştir. Vali, işi genel meclis gündemine koymuş ve primin (30) santime çıkarılmasını, ancak primin yarısının komünler tarafından ödenmesini, böylece komünlerin hafiflikle belge vermelerinin önlenmesini ve geçmiş için prim isteklerinin reddedilmesini teklif etmiştir.

Terrier Danıştayda dâva açmış ve departman tarafından yayımlanan ilân gereğince kendisine verilmesi lâzım gelen primin ödenmesine karar verilmesini istemiştir. Danıştay kanun sözcüsü Romieu dâvanın, kamu hizmetiyle ilişkin olduğu için idare mahkemesinde yargılanması gerektiğini bildirmiş ve: “Kamu hizmetlerinin yapılmasından, yapılmamasından veya kötü yapılmasından dolayı kamusal kişiler ile özel kişiler arasında veya kamusal kişilerin kendi aralarında çıkan bütün dâvalar idaridir ve aksini emreden açık bir kanun metni bulunmadıkça yargılanmaları Danıştaya düşer” demiştir (1). Fransız Danıştay kanun sözcüsünün bu görüşünü kabul etmiş ve dâvayı yargılayarak Terrier’ye isteği primin verilmesini karar altına almıştır.

Bu Terrier dâvasından sonra Fransız Danıştay içtihadı “kamu hizmeti” ayırında sebat etmiştir. Meselâ: Pariste belediyenin bir süprüntü arabacısı arabasını frenleyerek bir kahveye girip içki içerken arabanın freni gevşemiş ve araba yokuş aşağı kayıp bir kadını yaralamış. Kadının açtığı tazminat dâvasını Fransız Danıştay kamu hizmetiyle ilgili gördüğü için yargılamıştır.

Fransız tekel idaresinin bir sigara fabrikası iki binadan terekküp ediyormuş. Bu binaların birinde sigara imal ediliyor, öteğinde sigaralar paketlere konuyormuş. İki bina arasından bir yol geçiyormuş. Birinci binada imal edilen sigaralar, dekovil hattiyle yoldan geçerek vagonetler içinde ikinci binaya taşınmış. İşte bu vagonetlerden biri yoldan geçerken bir kıza çarpmış ve yaralamış. Bu münasebetle açılan tazminat dâvasını da Fransız Danıştay, kamu hizmetiyle ilgili gördüğü için yargılamıştır.

Görülüyor ki ne engerek yılanı dâvasında, ne süprüntü arabasının çarpmasında, ne de sigara vagoneti vakasında “hâkimiyet tasarufları”

(1) Bu dâva hakkında tafsilât almak için Maurice Hauriou'nun La jurisprudence administrative (Paris 1929) cilt II sahife (448) ile Süheyp Derbil'in İdare Hukuku (Ankara 1949) cilt II sahife (524) e bakılabilir.

denilen nesneden eser yoktur; yalnız kamu hizmetiyle ilgili hâdiseler vardır. Fransız kanunlarında hiç bir sarahat olmadığı halde Fransa Danıştayı içtihadı bu suretle takarrür etmiş bulunmaktadır.

Gerek Danıştay kanunumuzun eski ve yeni metinlerinde, gerekse başka kanunlarımızda “hidematı umumiye”, “umumî hizmet”, “âmme hizmeti”, “hidematı âmme” gibi tâbirlerin tasrih edilişi kanun koyanımızın kamu hizmeti ayırdını benimsemiş olduğunu açıkça göstermektedir.

O halde gözden geçirdiğimiz bilgilere dayanarak meselemizi çözmek için şöyle bir muhakeme yürütebiliriz: “Eğer askeri kamyonun hareketi kamu hizmetiyle ilgili ise Babaoğlu dâvası idare mahkemesinde yargılanmalıdır. Kol halinde hareket eden bir askeri kamyonun kamu hizmetiyle ilgisi meydanda bulunduğuna göre dâvanın idare mahkemesinde yargılanması gerektiği şüphesizdir” diyebiliriz.

Danıştay başkanın sözcüsü de bu fikirdedir: “Hâdise kol halinde askeri hizmet görmekte olan kamyonlardan birinin dâvacının kamyonuna çarpması neticesi yani bir âmme hizmeti ifası sırasında hâdis olmuş bulunması itibariyle sorumluluk iddiasının tetkik merciinin idare yargı yeri olması icap ettiğini, zira zararın vukuuna sebebiyet veren fiilin hizmet icaplarına göre kusur sayılıp sayılmıyacağı, şahıslara atfı mümkün bulunup bulunmadığı hususlarını ancak idare yargı yerleri takdir ve tayin edebilirler” (3) demektedir.

Uyuşmazlık mahkemesinin kurulmasına dair Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Başbakanlık tarafından Büyük Millet Meclisine sunulan kanun tasarısının gerekçesinde de Babaoğlu hâdisesine benziyen bir meseleye temas edilmektedir. Bu gerekçede hüküm uyuşmazlığına taalluk eden bir otomobil çarpışması hikâye edilmekte ve: “Hususî bir otomobilde arkadaşının daveti üzerine yer alan bir şahsın bu otomobil ile askeri bir otomobil arasında vukua gelen çarpışmada yaralandığını düşünelim: Yaralanan zatın adliye mahkemesine hususî otomobil sahibi aleyhine açtığı dâvanın bu otomobili idare edenin kusursuz bulunduğu mucip sebebiyle reddolunması; aynı zatın idarî mahkemede askeri otomobilin mensup olduğu idare aleyhine açtığı dâvanın da askeri şoförün hâdisede hiç bir kusuru bulunmadığından kabule mazhar olmaması mümkündür” denilmek suretiyle askeri otomobilin mensup olduğu idare aleyhine açılacak tazminat dâvası için idare mahkemesine müracaat edilmesi icap edeceği açıkça gösterilmiştir.

Bütün bunlar Babaoğlu dâvasının idare mahkemesinde yargılanması gerektiğini gösterdiği halde uyuşmazlık mahkemesi 13 Mayıs 1948 tari-

(3) 16 Ağustos 1948 tarihli “Resmî Gazete”.

hinde bunun tersine olarak dâvanın adalet mahkemesinde yargılanması gerektiğine karar vermiştir.

Fakat, uyuşmazlık mahkemesi kısa bir zamanda bu içtihadını değiştirmiş ve 16 Haziran 1949 da ilk kararının taban tabana zıddı bir karara vasil olmuştur (4).

Uyuşmazlık mahkemesini içtihat değiştirmeye sevk eden hâdise İstanbul'da vaki olan çarpışmadır. Yine askeri bir kamyon bu sefer bir tramvaya çarpmıştır. Tramvay idaresi adalet mahkemesine başvurarak tazminat dâva etmiştir. Dâvalı idare uyuşmazlık ihdas etmiş ve uyuşmazlık mahkemesi işin gereğini karar altına almıştır. Bu dâvada başkanun sözcüsünün incelemeleri ve açıklamaları çok kıymetli ve aydınlatıcıdır. Uyuşmazlık mahkemesinin kararı şudur:

“Anayasa ile kabul ve tesis edilmiş olan idarî yargının faaliyet sahası 3546 sayılı Danıştay kanunu ile tayin edilmiştir. Bu kanunun 23 üncü maddesi, esas itibarıyla, bütün idarî fiil ve kararlardan dolayı hukuku mahfel olanlar tarafından açılacak dâvaların doğrudan doğruya ve katî surette Danıştay dâva dairelerinde rüyet ve hallolunacağını âmirdir. Bu kaidenin istisnası, yani idarî fiil ve karara mümas olan hallerde dahi adalet mahkemelerinin bakacağı işler, ancak kanunlarda tasrih edilenlerden ibarettir.

“Kanuni durumun böylece tesbitinden sonra, hâdisenin idarî bir fiil ve kararla alâkalı olup olmadığının araştırılmasına sıra gelmiş olur. Şöyle ki askeri hizmet âmme hizmetinden maduttur.

“Bu hizmetin görülmesi sırasında fertlere ika edilen zararların tazmini meselesinin de, idare hukuku esaslarına tevfikân, tetkiki ve halli idarî yargıya ait bulunmak gerekir. Askeri bir kamyonun seyrüseferinin âmme hizmetiyle doğrudan doğruya ilgili bulunması hasebiyle, dâvacının adalet mahkemesinde açtığı dâvasını özel hukuk hükümlerine istinat ettirmiş bulunması, hâdisenin bünye ve mahiyetini değiştirmez. Dâvacı, dâvasına dilediği şekilde hukukî veçhe vermiş bulunabilir. Fakat bu cihet, yargı mercii'nin tebdiline müessir olmamış lâzım gelir.

“İcra ve iflas ve tapu işlerinde olduğu gibi, idarenin mesulünbilmal tutulacağı halleri kanunlar tahdidi olarak tasrih ve tadat eylemiştir. Bu itibarla, idarenin bu hâdisede, borçlar kanununa tevfikân mesulünbilmal sıfatıyla, adalet mahkemesine davet edilmesine cevaz yoktur. İdare bu konuda, ancak hizmet kusuru sebebiyle muhakeme edilebilir. Hizmetin kusurlu işleyip işlemediğini tetkik ve münakaşa edecek merci ise, idarî yargı mercii yani hâdise de Danıştaydır.

(4) 26 Temmuz 1949 tarihli “Resmî Gazete”.

“Diğer taraftan idarece tesis ve ittihaz olunan işlem ve kararların “hâkimiyet ve temsil yetkileri diye bir tefrika tâbi tutularak vazife meselesinin ona göre tayini esası da artık bugün metrûktür. Böyle bir “tefrika dayanan doktrin, yerini daha ilmî esaslara istinat eden âmme “hizmeti prensibine bırakmıştır. Halen yürürlükte bulunan kanunlar da “durumu böyle tesbit ve tayin etmiş bulunmaktadır.

“Bu sebep ve mülâhazalara binaen, idare aleyhinde açılmış olan “tazminat dâvasının idare yargı yerlerinde tetkiki gerektiğinden adalet “mahkemesinin bu kısma ait vazife kararının kaldırılmasına 16.6.1949 “tarihinde çoklukla karar verilmiştir”.

Bu karar bize, kamu idareleri aleyhine kamu hizmetlerinin yapılması, yapılmaması veya kötü yapılması dolayısıyla açılacak tazminat dâvaları için idare mahkemelerine başvurulması gerektiğini göstermektedir.

Uyuşmazlık mahkemesi tam dokuz ay sonra bu yeni içtihadını da terk ederek, bu çeşit çarpışma hâdiselerinde tazminat dâvasını yargılamakta adalet mahkemesinin yetkili olduğuna 16.3.1950 de karar vermiştir (5).

Uyuşmazlık mahkemesi, askeri birliklere ait bu türlü vasıtaların çarpışmaları yüzünden çıkan tazminat dâvalarını yargılamak görev ve yetkisini 1948 de adalet mahkemesine, 1949 da idare mahkemesine, 1950 tekrar adalet mahkemesine vermiş bulunmaktadır. Bakalım 1951 de hangi mahkemeye verecek?

3. — İlk Oturum. — İdare mahkemesi tarafından çözümlenmesi gerekli bir dâvaya bakmağa adalet mahkemeleri kendilerini vazifeli gördükleri takdirde bakanların veya valilerin haklı görülecek istekleri üzerine Danıştay başkanın sözcüsü vazife konusunun incelenmesini isteyebilir.

Başkanın sözcüsünün bu istekte bulunabilmesi için **idarenin** adalet mahkemesinde ve **en geç mahkemenin ilk oturumunda** vazife itirazında bulunmuş olması şarttır.

En geç ilk oturumda vazife itirazında bulunmuş olmanın şart koşulması yerinde değildir. Açılan dâvanın kanunlarımıza göre idare mahkemelerinde yargılanması gerekli bir dâva olduğu ancak ikinci oturumda anlaşılırsa ne olacak? Kanunlarımıza ve anayasamızın 53 üncü maddesinde belirtilen esasa aykırı olarak dâva yetki aşımı suretiyle adalet mahkemesinde mi yargılanacak?

Kanunumuza icapsız olarak konulan bu kaydın kaldırılması hayırlı olacaktır. Bu lüzumsuz kaydın uyuşmazlık mahkememizde geniş bir zih-

(5) 28 Nisan 1950 ve 4 Mayıs 1950 tarihli Resmi Gazeteler.

niyetle uygulanması beklenirdi.

İlk oturum hangi oturumdur? Dâvacı dâvasını açmıştır. Dâvacı ile birlikte dâvalıyı belirli bir zamanda mahkemeye çağrılmıştır. Ancak, mahkemede duruşma başlamadan taraflar dâva evrakını incelemek üzere mühlet isteseler ve mahkeme bu isteği kabul ederek ve mühlet vererek oturumu başka bir güne bıraksa tarafların yargıç karşısında bu ilk görüşmeleri ilk oturum sayılır mı? Sayılması doğru olur mu? Dâvanın mahiyetini bilmediği için mühlet isteyen ve isteği haklı görülen bir dâvalı, vazife itirazında bulunabilecek bir durumda mıdır?

Uyuşmazlık mahkemesinin 18 Kasım 1948 tarihli kararına göre: Evet... Kararda aynen: "İlk oturumda her hangi bir tetkikat yapılması ve iddia ve müdafaanın serdine başlanmamış olması da ilk oturumun vukua gelmemiş addi için kanunî bir sebep teşkil edemeyeceğine binaen" denilmektedir.